

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De trina oratione domini in villa gethsemani ca. clv.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

differt linitio baptismalis vsq; in sabbatus:
vt p̄tinuet elulagni. Cōfectio p̄o ch̄rismat̄
differt nō potuit: qz vsq; ad baptismū non
celebrat̄ missa in illis diebus.

De sermone domini post cenam

Capitulum, CLIII,

Inc subdidit ie

solando longū sermōnē quē
scripsit Joannes. Non turbetur
cor vestrū neq; formidet In domo p̄ris mei
mansiones multe sunt: si quo min⁹ dixissem
vobis, Dñus ponit p̄ non et est. Si quo
minus, i. si in aliquo non dixissem vobis, id
est si nō essent ibi: ego dixissem vobis, id
est nō celassem vos: imo dixissem vobis qz
non sunt ibi. Sed subaudi: sciatis, qz vado
vobis parare locū. Jam parate erāt māstio
nes vt dixerat p̄destinatione, sed tamen ad
huc parate erant apertionez sp̄oz merito
ria operatione. Hieronym⁹ aut̄ h̄ Iouinia⁹
nū legit totum sub vna distinctione sic. Si
non mansiones multe essent apud patrē dī
xissem vobis: qz vado parare vobis locuz,
hoc est si nō vnusq; p̄pararet sibi mansio
nem ex p̄rijs operib; dixissem vobis, qz va
do parare vobis locū. Vt aut̄ nō est par
rare s; vestrū. Et est dictū: sicut illud, Sede
re a dextris vel a sinistris nō est meum dare
vob. Tamen et qd̄ q̄s; sibi parat: etiā deus
ei parat. Parat enī mansiones: mansioib;
parando māiores Cūq; dixisset ei thomas,
Dñe q̄ vadis. Respondit ei iesus, Ego sum
vra, id est me imitare Quo vis ire Ego sum
veritas, id est verus et sup̄mus finis: q̄ solus
querendus est Vbi vis p̄manere Ego sum
vra. Et nota quia modo arguit eos in hoc
sermone q̄si nescientes ip̄um, mō cōmendat
tanq̄ sciētes: qd̄ fm̄ regulā Ticonij d̄ alijs
et alijs est intelligendum. Sunt et quedā in
hoc sermone q̄b; applaudit Sabellius: vt q̄
videt me videt et patrē. Quedā quib; insul
tat Arius: vt Verba que ego loquor a me
sp̄o nō loquor. Et maior me ē: et h̄mōi. Etiā
p̄missionē hanc addidit iesus Qui credit in
me: opera que ego facio ip̄e faciet: et maiora
horum faciet, genitius est p̄ ablatiuo mo
re grecorū. Valus fuit sanari ymbra petri
q̄s; fimbria vestis ch̄i, q. d. Non erit maior
me q̄ credit in me, sed maiora factā p̄ eum q̄

sine eo. Dicit enī Aug⁹. Non de om̄ib; ope
ribus ch̄risti hoc d̄r. Non audeo precipitā
re iniam: vt dicā maius esse salutē fieri peo
catorz: ch̄io operante q̄ sunt angeli. Intell̄
gat qui potest: vrū maius sit iustos creare:
q̄ impios iustificare, cum hoc sit maior; mī
sericordie: illud maioris potentie. De p̄bia
iusticie que tunc fecit est hic sermo, nō de o
mnibus operib; eius. Quatē ait. Rogabo
patrē et aliū paractē dabit vob. sic est con
struendū. dabit vob paractē: qui est alius
a nobis, id est alia p̄sona a nobis, id est a pa
tre et filio. Pater enī et filius et sp̄s sc̄tus sunt
idem aduocatus vel cōsolator. Q̄ dicit pa
ractē mitti in nomine suo. hoc est ad notē
ciam eius et glorificationē Vel qz habet idē
nomē qd̄ filius, id est deus. Hec hoc qd̄ ait
Sermōnē quē vos audistis nō est meus,
obloquit̄ ei qd̄ dixerat: diligentem se sermo
nes suos fuare. Singularit̄ enī dicit sermo
nem p̄ris esse, nec esse suum, id est a se, et dicit
eis, Quando misit vos sine saculo et pera et
calciamentis: nunq̄d aliquid defuit vobis.
Et illi dixerūt Nihil. Et dicit eis, Qui nūc
habet saculū tollat
similiter et peram: et
q̄ non habet gladiū
emat. Instruit eos
dñs in discretōe vir
tutū. Sūt enī q̄daz
sp̄ tenenda: vt misē
ricordia: humilitas:
fides: spes: et chari
tas. Quedam p̄ tempore et loco mutāda: vt
fames, sitis, vigilie, orationes, labor: operā
di et docendi Tempore q̄ p̄secutionis docet
necessaria tollere: donec sp̄us euāgelizandi
rediret sopita p̄secutiōe. Cūq; dixissent, Do
mīne: ecce duo gladij hic. R̄ndit. Satis est
Unus q̄ amputaret auriculā: in cui⁹ sanatio
one virt⁹ dñi monstraret, alter q̄ nō euagina
tus ostenderet apostolos nō p̄missos face
re q̄cqd̄ possent in dñi defensione. Predicat̄
q̄ eis iesus. Ecce veniet hora: et t̄z venit vt
dispergamini vnusq; in p̄ria: et me solus
relinq̄tis. Postea eleuat̄ oculos in celū ora
uit dicēs. Pater venit hora et̄. Et orauit p̄
mo p̄ se. post p̄ discipulis, tertio p̄ his q̄ cre
dituri erant p̄ verbum eoz.

De trina oratiōe dñi in villa gethsemani
Capitulum, CLV,

Euangelica

Invenit cum

illius villam quae dicitur getsemani: quae est ad radicem moysi oliueti trans torrentem cedron. Cedron genitivus est grecus pluralis: quae latine dicitur cedron. Et introiit Iesus in hortum cum discipulis suis. Sciebat autem et Iudas locum illum: quia convenerat Iesus illuc venire cum discipulis suis. Et cum intrasset dixit eis Sedete hic donec vadam illuc et orarem, et etiam vos orate ne intretis in temptationem, ne scilicet succubatis temptationi. Et assumpto petro et filiis zebedae cepit tristari et alere. Tristis est anima mea usque ad mortem. Usualiter dicitur enim multi tristes est anima mea, vel tristis est usque ad timorem mortis: et pro timore mortis. Tristabat autem pro ruina apostolorum, vel pro eo usque exclusivum. Tristabat ei donec se et suos morte sua liberaret. Vel inclusivum scilicet donec pro morte suam redirent apostoli ad fidem eius. Et progressus ab eis quantum factus est lapidibus: proiecit in faciem suam: et orabat. Abba pater: si possibile est transfer hunc calicem a me. Idem est abba quod pater. Et est abba hebraeus et syrius: pro grecum et latinum. In quo inquit deum patrem esse omnium gentium. Ut verus homo horrebat mortem: et vellet non mori: si fieri posset deus iusticia. Habebat enim iusticia patris ut christi pateret: et a substitutione mundi hoc sacramentum ab eo erat postensum. Hec voluntas non moriendi gloriosos martyres fecit. Non enim vult sensus carnis: nisi quod delectat. Si autem delectaret eos mori: non inde videretur mereri: quia habet moriendi voluntate subiicitur deo meretur. Unde et christus subdidit. Uexum non quod ego volo: sed quod tu. Quidam tamen adherentes pericule demonstrative scilicet hunc dicunt orasse misericorditer pro iudeis: ut si fieri posset: quod intraret getsemani sine cecitate iudeorum: non biberet hunc calicem. mortem scilicet a iudeis quae sibi iminebat. Et cum venisset ad discipulos invenit eos dormientes. Et ait petro. Sic non potuisti etc. Uel ait petro sic ironice. quod dicitur. Sic erat faciendum. In communi autem dicit illis tribus. Quid dormitis. Spiritus quidem promptus est: subaudit: vester quasi promptulum habuistis spiritum in promittendo mori etiam pro me, sed nunc pars carnis infirmitas. Secundo abiit et oravit eundem finem. Et apparuit illi angelus portans eum

Et factus in agonia pluries orabat. Id est in certamine pro morte. Iam quasi vincebat mortem in animo: dum etiam mori volebat: quam post vultu actu ipso scilicet resurgendo: Et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrerent in terram. Et rediens ad discipulos et invenit eos dormientes. Tertio abiit et oravit eundem finem. Tunc venit ad discipulos: et ait illis. Dormitis te iam et requiescite. Et cum paululum dormissent ait. Surgite

Sufficit, eam? Ecce Nota prima effusio sanguinis christi fuit in circumcisioe. Secunda in sudore. Tertia in flagellatioe. Quarta in crucifixioe. Quinta in mortui lanceatione. Prima in exemplum: ut circumcidam membra nostra. Secunda in signum: quia sanguine suo irrigaret et fecundaret terram. Tertia et quarta ad remedium. Quinta ad sacramentum. Inde est quod officium misse in quibus partitum est. Prima eius pars est usque ad eplam ut ab ea incipiat. Secunda pars usque ad euangelium inclusivum. Tertia usque ad canonem. Quarta usque ad embolismum: quod interpretatur super crescentes quia novissime supaddit: sed libera nos etc. quod in quibusdam ecclesiis alta voce dicitur. Quinta pars usque ad finem. Sed quia in sola cruce etiam quinquaria fuit effusio sanguinis, ideo et solus canon subdividit in quibus pres. Prima usque. Qui pro die. Secunda usque ad. Memoro. Tertia usque: preceptis. Quarta et quinta usque ad embolismum vel ad finem.

De ligatioe domini et sanatioe auriculae serui Caplin. CLVI.

De hoc eo loquere

ate venit Iudas cum cohorte militum accepta a principe, et turba ministrorum accepta a principibus sacerdotum et armis. Et dederat illis signum: quia osculo indicaret eis Iesum: et ipsi ducerent eum caute. Putabat enim quod magicis artibus posset se transformare et elabi. Et suscepto osculo: vocavit eum Iesus amicum: vel ironice: vel finem statum peritum. Et primo interrogaverat eos. Quem queritis? At illi dixerunt. Iesum. Et cum dixisset Iesus querentibus se, ego sum. abierunt retro et ceciderunt. Postea tenuerunt Iesum: et ligaverunt eum. Simon autem petrus amputavit auriculam serui cui nomen erat malchus. Iesus autem sanavit eum et ait petro. Omnis qui gladium accipit: gladio